

Гончаренко М.В.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу фізико-математичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ОСВІТ- НЬОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРА- ВОВИХ СТАНДАРТИВ

Основним з напрямків зовнішньої політики України є курс на європейську інтеграцію, що було підкріплено Угодою про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими співтовариствами та їх державами-членами 1994 р. З цією метою з 1999 року започатковано процес адаптації та гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу (Концепція адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 1999 р. №1496; Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС, затверджена Законом України від 18.03.2014 р. №1629-IV).

Одним з пріоритетних напрямів інтеграції України до Європейського Союзу є імплементація та застосування європейських стандартів у сфері надання освітніх послуг. Європейський освітній простір базується на Болонському процесі, який сприяє модернізації змісту освіти, посиленню діалогу та співпраці між студентом і викладачем, упровадженню та реалізації концепції навчання протягом життя, як одного з пріоритетів європейського освітнього простору, посиленню співробітництва між вищими навчальними закладами [1].

Болонська декларація 1999 р. є основою європейських стандартів надання освітніх послуг, вона стосується стандартизації підходів в організації навчального процесу та функціонування вищої школи в ЄС.

До Болонського процесу Україна приєдналася 2005 року. Ця участь базується на широкій нормативно-правовій базі. Тому Президентом України було прийнято такі Укази:

від 04.07.2005 р. №1013 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні»;

від 20.03.2008 р. №244 «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні»;

від 25.09.2008 р. №857 «Про забезпечення подальшого розвитку вищої освіти в Україні».

Накази Міністерства освіти і науки України:

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

від 23.01.2004 р. №49 «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки»;

від 30.12.2005 р. «Про концепцію впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» та інші.

Адаптація системи вищої освіти країни до умов європейського освітнього стандарту – це її пристосування до змісту і вимог, що трактуються Болонською декларацією про європейську освіту. Тому, вищі навчальні заклади в Україні, мають засвоїти цю специфіку, одночасно успадковуючи ті вміння і навички, що з часом накопичувалися в Європі і передавалися в провідних університетах з одного покоління в інше. Інша сторона адаптації – органи державного управління мають організувати безперервний процес розвитку і збереження системи вищої освіти в Україні.

Адаптація українських вищих навчальних закладів до вимог та правил європейського стандарту є актуальною проблемою сучасного етапу розвитку системи освіти України в цілому. Одним з найважливіших у розвитку суспільства є завдання держави по сприянню цій адаптації.

У процес із здійснення державного управління, в обов'язковому порядку органи виконавчої влади повинні враховувати значну роль громадянського суспільства і вносити відповідні поправки у свої функції, визначаючи стратегічні цілі власного удосконалення і плануючи заходи передусім у внутрішній політиці, механізм реалізації якої безпосередньо взаємодіє із складовими громадянського суспільства [2, с. 323-324].

Так, як кожен навчальний заклад має свої специфічні риси, то й діяльність щодо адаптації системи вищої освіти є доволі унікальною. Тому, адаптації, в такому випадку, потребують не тільки навчальні заклади, а й викладацький і студентський персонал, який в них працює і навчається. Адаптації підпадуть також структурні підрозділи вищого навчального закладу та матеріально-технічна база.

Під час процесу адаптації вітчизняної вищої освіти до умов Болонського процесу з'являється питання місії органів державного управління освітою в цьому процесі, та які цілі та завдання перед ними повстають.

Як мова йде про «управління адаптацією вищої освіти», то це відбувається здійснення управлінського впливу на підгалузь, на процес формування системи вищих навчальних закладів, державних стандартів, вимог до кадрів і абітурієнтів, на рівень знань шляхом корегування процесу і вимог.

Адаптація буде включати не тільки освоєння вищими навчальними закладами деякої професійної діяльності, але й всіх сфер їх життєдіяльності, які пов'язані з виробництвом наукової та освітньої продукції. Отже, сутність адаптації системи вітчизняної вищої освіти до умов Болонського процесу не буде обмежуватися професійною сферою, а ще й охоплюватиме сукупність соціально-управлінських відносин, які зумовлюють структуру галузі.

Основними структурними елементами адаптації є такі її різновиди: професійна; організаційна; соціальна; матеріально-побутова та методична.

Одним із важливих питань при обранні європейського напрямку в розвитку освітньої сфери України, який потребує суттєвого перетворення державного управління освітою і реформування діяльності певних вищих навчальних закладів, є виважений підхід до визначення рівня автономізації управлінських структур і становлення незалежності університетів. Це, як свідчить досвід вищих освітніх закладів Європи, може стати проблемою при забезпеченні конструктивної взаємодії освіти й суспільства.

Без сумніву, децентралізація управління дає змогу ВНЗ акцентувати увагу на вирішенні внутрішніх питань, модернізувати і удосконалити навчальні плани, розробити нові спеціалізації, але, наприклад, у вищій освіті країн Західної Європи водночас призвела до випадіння багатьох університетів із загального контексту процесів реформування суспільства, де управління розглядається не стільки як механізм, що гарантує автономію університетів, скільки як умова їх більшої відповідальності перед суспільством [3, с. 447-453].

Саме тому на шляху до європейського освітнього простору перешкодою залишається відмінність не задекларованих, а реальних місії та цілей, вітчизняної вищої школи та європейських закладів. Адаптація управління вищими навчальними закладами ускладнюється через недостатність досвіду участі в суспільних трансформаційних процесах, відсутність усталених університетських традицій, слабку сформованість і структурованість громадського руху.

Система української вищої освіти потребує якісної перебудови і адаптації до загальноєвропейських стандартів, але це не можливо без відповідного сприяння з боку держави.

Державне сприяння адаптації вищої освіти умов Болонського процесу – це здійснення управлінського впливу з боку держави на процеси надання та отримання освіти шляхом формування системи вищих навчальних закладів, державних стандартів, вимог до кадрів і абітурієнтів, а також впливу на кінцевий продукт (рівень знань) шляхом корегування процесу і вимог до нього.

Державне управління вищою освітою має будуватись на основі усвідомлення перспектив розвитку європейського освітнього простору, тобто враховувати їх на рівні держави та регіону в процесі розбудови вітчизняної освітньої галузі і базуватися на постійному аналізі ситуації та коригуванні дій на основі запитів і потреб населення та громадських інституцій.

Література:

1. Что даст гражданам Украины соглашение об ассоциации между Европейским Союзом и Украиной? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://euroua.com/ukraine/eu-ukraine-association-agreement>.

2. Зарудін О. К. Упровадження вимог Болонського процесу – невід’ємна складова європейської інтеграції України / К. О. Зарудін // Актуальні проблеми державного управління на новому етапі державотворення: матеріали наук.-практ. конф. (31 травня 2005 р., м. Київ) : у 2 т. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – Т. 1. – С. 323-324.

3. Опрятний С. О. Особливості управлінського процесу у сфері вищої освіти / О. С. Опрятний // Вісн. НАДУ. – 2004. – № 3. – С. 447-453.

4. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. З. Згуровський. – К.: Вид-во НТУУ «КПІ», 2006. – 544 с.

5. Кремень В. Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація / В. Г. Кремень // Дзеркало тижня. – 2003. - №48 (473). – С. 15.

Козицький В.А.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студент V курсу історичного факультету)
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА НАДРА

У системі відносин надрокористування право власності на надра, родовища корисних копалин та інші геологічні ресурси посідає чільне місце. Тому визначення його сутності і змісту є однією з фундаментальних, складних і дискусійних проблем гірничого права.

Насамперед сутнісну характеристику надр, а також корисних копалин та інших георесурсів, що містяться в них, як об’єкта права власності значною мірою вирізняють такі особливості:

1) надра та ресурси, що містяться в них (мінерально-сировинні, енергетичні, просторово-базисні, інформаційні тощо), є витвором природи, а не результатом діяльності людини і суспільства [2, с. 11];

2) просторова маса надр, об’єм та розташування - складновідтворювані або взагалі не можуть бути прирощені шляхом суспільного виробництва;

3) надра через вичерпність та непоновлюваність обмежені кількісно і якісно;

4) надра являють собою не просто компонент природи, він є суспільно затребуваним (тим, що приносить вигоду суспільству і справляє значний вплив на його благополуччя);

5) надра не мають реальної вартості в суто економічному розумінні і не є товаром до вилучення, тобто до відмежування від загального масиву;